

Motion till riksdagen 2018/19:617

av **Johan Hultberg (M)**

Ett mer rättvist pensionssystem

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över inkomsttaket och avgifterna i pensionssystemet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det nuvarande ålderspensionssystemet som infördes den 1 januari 1999, efter en bred politisk pensionsöverenskommelse, har varit mycket bra för Sverige. Systemet är i grunden både robust och följsamt mot såväl den samhällsekonomiska som demografiska utvecklingen. Sambandet mellan avgift och förmån är också starkare i det nuvarande systemet jämfört med tidigare system, vilket är positivt. Det finns dock behov av justeringar i systemet för att förstärka just kopplingen mellan avgift och förmån i syfte att skapa ett rättvisare system och ett system som bättre stimulerar till högre studier och som gör det mer lönsamt att arbeta även för den med en relativt hög inkomst. Pensionssystemet behöver justeras för att bidra till en stärkt arbetslinje där arbete helt enkelt lönar sig bättre än idag.

Den så kallade pensionsgruppen vari representanter för de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, dvs. S, M, C, KD, L och MP, ingår enades i slutet av 2017 om en rad förändringar i dagens system i syfte att säkra långsiktigt höjda och trygga pensioner. Nuvarande system måste uppdateras för att anpassas efter en förändrad omvärld och inte minst det glädjande faktum att vi i Sverige lever allt längre. Bara jämfört med för 20 år sedan då nuvarande pensionssystem konstruerades har medellivslängden i Sverige ökat med hela 2,4 år. Mot denna bakgrund är pensionsgruppens överenskommelse om förändringar av pensionssystemet genom bland annat höjd pensionsålder välkommen och mycket välbehövlig. Problemen i dagens system med höga marginaleffekter, alltså att sambandet mellan inkomstens storlek och pensionens storlek är svagt, är dessvärre inget som överenskommelsens förslag åtgärdar. Tvärtom kommer pensionsgruppens förslag om förstärkning av grundskyddet genom bland annat höjt tak för bostadstillägg bidra till höjda marginaleffekter. Förslaget om ett förstärkt grundskydd är samtidigt enkelt att förstå då det syftar till att ge också de pensionärer

som har det ekonomiskt sämst ställt en bättre levnadsnivå. Likväl är det djupt problematiskt att det leder till att det löner sig sämre att arbeta och att det för en del personer utifrån ett strikt pensionshänseende inte löner sig alls att arbeta. Sänkt skatt på arbetsinkomster blir utifrån pensionsgruppens förslag än mer angeläget.

Marginaleffekterna är dock inte bara stora för pensioner med låga inkomster utan också för personer med höga inkomster. För personer med högre inkomster är det taket inom det allmänna pensionssystemet som skapar dessa margineffekter. I pensionssystemet finns ett inkomsttak/intjänandetak som innebär att inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp inte är pensionsgrundande. Det finns också ett avgiftstak som gör att det endast är på inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp som man betalar allmän pensionsavgift. Ålderspensionsavgiften, som betalas i form av arbetsgivaravgift eller egenavgift, på 10,21 % betalas dock på hela lönen trots att avgiften inte ger någon pensionsrätt över taket. Ålderspensionsavgiften utgörs alltså i praktiken av en ren skatt på inkomster som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp då avgiften inte ger den enskilde pensionsrätt och heller inte tillförs pensionssystemet.

Det är orimligt, och direkt skadligt för samhällsekonomin, med en progressiv inkomstbeskattning i kombination med ett också progressivt avgiftssystem inom pensionssystemet. Systemen skapar skadliga margineffekter och minskar drivkrafterna för såväl arbete som högre utbildning.

Det nuvarande pensionssystemet gör det gynnsamt att försöka jämna ut sina inkomster mellan åren. För de flesta är detta dock inte möjligt då det är naturligt att ha en betydligt lägre inkomst i unga år och i början av karriären för att sedan nå en betydligt högre inkomst senare i livet och senare i karriären. Den som t.ex. läser en högskole- eller universitetsutbildning har troligen inga eller låga pensionsgrundande inkomster under sin studietid för att efter avslutade studier inleda sin såväl yrkesmässiga som lönemässiga karriär. Då krävs ett skatte- och pensionssystem som gör att det på sikt likväl löner sig för den enskilde att studera och som uppväger de år då den som valt att studera inte har någon eller bara en låg pensionsgrundande inkomst. Dagens pensionssystem är utifrån detta perspektiv illa konstruerat.

Med anledning av vad som ovan anförs bör dagens pensionssystem ses över i syfte att minska margineffekterna i allmänhet och margineffekterna för högre inkomster i synnerhet. Det är eftersträvänsvärt att förstärka kopplingen mellan avgift och förmån. Genom att successivt höja inkomsttaket i pensionssystemet, alternativt genom att förändra avgiftssystemet i syfte att på sikt skapa ett system där pensionsavgiften endast tas ut på den pensionsgrundande inkomsten, skulle intentionerna i denna motion kunna uppnås.

Johan Hultberg (M)